
Rozhovor s místopředsedou České konference rektorů Václavem Havlíčkem

Rozhovor s místopředsedou České konference rektorů Václavem Havlíčkem

2.12.2010, 17:06, pořad: Dvacet minut Radiožurnálu

Štěpánka ČECHOVÁ, moderátorka

České vysoké školy se podle rektorů každoročně snaží za velmi nedůstojných podmínek vyjednat s vládou alespoň nějakou rozpočtovou jistotu. Petr Fiala, předseda české konference rektorů řekl, cituji: "Letos je situace dramatičtější než kdy jindy, protože navrhované rozpočtové škrty už bezprostředně ohrožují fungování vysokých škol, mají plošný dopad a vedly by ke snížení kvality celého systému." Toto varování zaznělo v říjnu. Dnes se situací znovu zabývala Česká konference rektorů. Začíná Dvacet minut Radiožurnálu. Ve studiu vítám místopředsedu České konference rektorů pro záležitosti ekonomické a sociální, také rektora ČVUT Václava Havlíčka. Dobrý podvečer.

Václav HAVLÍČEK, místopředseda České konference rektorů pro záležitosti ekonomické a sociální, rektor ČVUT

Dobrý podvečer vám, i všem posluchačům.

Štěpánka ČECHOVÁ, moderátorka

Pro přehled posluchačům vysvětlím, že Česká konference rektorů sdružuje představitele veřejných, soukromých a státních vysokých škol, i univerzitních i neuniverzitních a zajišťuje jejich společný postup v zásadních záležitostech. Pane profesore, od slov předsedy konference, která jsem citovala v úvodu a která zní opravdu velmi naléhavě. Změnilo se na tom stavu něco?

Václav HAVLÍČEK, místopředseda České konference rektorů pro záležitosti ekonomické a sociální, rektor ČVUT

Bohužel se nezměnilo prakticky nic. My jsme od té doby podnikli celou řadu kroků, jednali jsme opakovaně s ministrem školství, s jeho novým náměstkem pro vysoké školy, jednali jsme i s panem premiérem a naposledy minulý týden jsme situaci objasnili poslancům výboru Poslanecké sněmovny pro vědu, vzdělávání, mládež, sport a tělovýchovu. A tento výbor se nám podařilo přesvědčit, takže téměř jednomyslně se usnesl, že by měl být rozpočet kapitoly vysokých škol navýšen o 1 miliardu korun, což je necelá polovina chybějících 2,3 miliard, které by měly situaci dorovnat pouze na úroveň letošního roku.

Štěpánka ČECHOVÁ, moderátorka

Jenomže?

Václav HAVLÍČEK, místopředseda České konference rektorů pro záležitosti ekonomické a sociální, rektor ČVUT

Jenomže právě dnes jsme dostali zprávu o tom, že rozpočtový výbor Poslanecké sněmovny, který zasedá v neveřejném zasedání, kam nemáme možnost jim něco vysvětlit, tento návrh školského výboru zamítl.

Štěpánka ČECHOVÁ, moderátorka

Nebo-li situace je tam, kde byla, to znamená, vysokým školám bude chybět 2,3 miliardy korun do stavu, který byl před škrty.

Václav HAVLÍČEK, místopředseda České konference rektorů pro záležitosti ekonomické a sociální, rektor ČVUT

Ano, je to více, je to prakticky 10 procent rozpočtu veřejných vysokých škol.

Štěpánka ČECHOVÁ, moderátorka

Co to teď pro vysoké školy znamená?

Václav HAVLÍČEK, místopředseda České konference rektorů pro záležitosti ekonomické a sociální, rektor ČVUT

Pro vysoké školy to znamená řešit opravdu velmi svízelnou situaci, kde už nestačí jenom jednoduché šetření tím, že budeme důsledněji zhasínat světla a méně topit, ale většina vysokých škol je nucena sahat i k personálním opatřením, to znamená rozvažovat pracovní poměry z pracovních, na jejichž mzdy nemáme peníze.

Štěpánka ČECHOVÁ, moderátorka

To znamená, propouštění pedagogů zhruba v jakém procentuálním poměru třeba na 1 vysokou školu, pokud se to dá takto říct?

Václav HAVLÍČEK, místopředseda České konference rektorů pro záležitosti ekonomické a sociální, rektor ČVUT

Já se domnívám, že jednoznačně se to říct nedá. Zprv bych vás poopravil, nejenom pedagogů, ale i nepedagogických pracovníků. Nicméně u těch pedagogů je to nejkřivější, protože dobrého vysokého, vysokoškolského učitele nezáskáte za měsíc, ani za rok.

Štěpánka ČECHOVÁ, moderátorka

Tedy nestačí jim třeba snížit platy, budete je muset skutečně propouštět?

Václav HAVLÍČEK, místopředseda České konference rektorů pro záležitosti ekonomické a sociální, rektor ČVUT

My bohužel nejsme státními zaměstnanci, takže to že se panu ministrovi školství podařilo získat ve vládě navýšení dříve sníženého rozpočtu pro platy učitelů, se týká jenom základních a středních škol, zatímco na vysokých školách ty platy státem regulované nejsou, ale nemůžeme vyplácet to, na co nemáme.

Štěpánka ČECHOVÁ, moderátorka

Jaké dopady tohoto stavu reálně pocítí studenti, pokud tedy přijdou třeba i o své pedagogy?

Václav HAVLÍČEK, místopředseda České konference rektorů pro záležitosti ekonomické a sociální, rektor ČVUT

No, tak je jasné, že když studentů je na jednoho pedagoga více, takže kvalita té výuky se zhoršuje. V některých případech já například jsem z Elektrotechnické fakulty ČVUT, dokonce takovou výuku třeba nemůžeme udělat, protože například ve zkušebnách vysokého napětí nesmí být víc než 10 studentů na jednoho učitele, či-li pokud toho učitele nemáme, tak musíme praktickou výuku zaměnit za výuku teoretickou, a to je samozřejmě jednoznačné zhoršení kvality inženýrského vzdělávání.

Štěpánka ČECHOVÁ, moderátorka

Zůstaňme tedy u ČVUT. Je už jasné, kolik lidí bude muset opustit konkrétně vaši ČVUT?

Václav HAVLÍČEK, místopředseda České konference rektorů pro záležitosti ekonomické a sociální, rektor ČVUT

Úplně jasné to není. Naše škola na tom nejhůř nebude mezi školami, protože vedení ministerstva školství, již předchozí vedení, nastolilo trend financování vysokých škol podle, mimo jiné podle ukazatele kvality a v tomto ukazateli dosahujeme nadprůměrných výsledků, takže zatímco průměrný pokles peněz přicházejících na jednoho studenta je kolem 10 procent, tak v našem případě celkový objem peněz, odhaduji, poklesne o 2-3 procenta. Z toho ale vyplývá, že některé jiné vysoké školy budou mít ten pokles 15 nebo 20 procentní, a to bez odpovídajícího snížení počtu pedagogů, to znamená 15 procent minimum, se v podstatě ustát nedá.

Štěpánka ČECHOVÁ, moderátorka

15 procent minimum pedagogů a těch nepedagogických pracovníků se toho propouštění bude týkat zhruba v jakém procentu?

Václav HAVLÍČEK, místopředseda České konference rektorů pro záležitosti ekonomické a sociální, rektor ČVUT

Já se domnívám, že zhruba ve stejném poměru, i když to nejde mechanicky provést, protože například je-li na malé vysoké škole jedna mzdová účetní, tak jí propustit nemohou, i když počet pedagogů klesne.

Štěpánka ČECHOVÁ, moderátorka

A dokáží české vysoké školy alespoň část těch chybějících peněz dočerpávat z fondů Evropské unie?

Václav HAVLÍČEK, místopředseda České konference rektorů pro záležitosti ekonomické a sociální, rektor ČVUT

To je složitá otázka, protože z převážné většiny fondů Evropské unie, zejména z toho hlavního rozvojového projektu Operační program Věda a výzkum pro inovace a Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost, nelze čerpat ani korunu pro vysoké školy na území hlavního města Prahy, protože Praha patří mezi bohaté regiony Evropské unie a tím pádem nemá na dotace z Bruselu nárok. A v Praze je zhruba polovina studentů vysokých škol, či-li poloviny škol se to netýká, se dá říct.

Štěpánka ČECHOVÁ, moderátorka

A tím o to víc se tedy těch pražských vysokých škol bude týkat ta nutnost propouštět?

Václav HAVLÍČEK, místopředseda České konference rektorů pro záležitosti ekonomické a sociální, rektor ČVUT

Přesně tak. Máte naprostou pravdu. Pokud jde o ty mimopražské, tak ani tam není situace jednoduchá, protože oni mohou v současné době získat opravdu velké peníze na výstavbu infrastruktury, kde podle pravidel Evropské unie 85 procent platí Unie a 15 procent Česká republika, ale třeba v tom programu VaVpi, který jsem zmínil, se to týká pouze prioritních os 1, 2, 3, to znamená centem excelence a regionálních výzkumných center, ale prioritní osa 4, která představuje infrastrukturu pro vzdělávací činnost, či-li nové posluchárny, modernizace pedagogické didaktické techniky, tak tady stát už nemá na tu 15 procentní spoluúčasť a vyžaduje vlastně, pokud škola chce takové modernizační aktivity podnikat, mimopražská škola podtrhuje, tak stát vyžaduje, aby se vlastně vzdala části peněz z příspěvků na vzdělávací činnosti, či-li z těch snížených peněz o 10 procent, tak aby ještě samy si dobrovolně utrhyly a vrátily je do státního rozpočtu a státní rozpočet je potom použije na tu 15 procentní spoluúčasť do Bruselu, či-li je určitě nebezpečí, že na ty opravdu velké akce školy mimopražské nebudou mít na tu spoluúčasť a tím pádem nebudou moct ani čerpat těch 85 procent té evropské dotace.

Štěpánka ČECHOVÁ, moderátorka

Nebo-li v konečném důsledku toto šetření omezí čerpání z evropských fondů?

Václav HAVLÍČEK, místopředseda České konference rektorů pro záležitosti ekonomické a sociální, rektor ČVUT

Může ho omezit. Neříkám, že to omezí, protože není vyloučeno, že jiná škola si na tu spoluúčasť našetří a řekne si o peníze větší, jinak zatím jednotlivé školy dostaly limity peněz, které mohou z těch operačních programů čerpat.

Štěpánka ČECHOVÁ, moderátorka

Akreditační komise ministerstva školství nedávno u 3 soukromých vysokých škol nalezla vážné nedostatky v kvalitě výuky a dokonce navrhla pozastavit přijímání nových studentů. Co to vypovídá o kvalitě vysokých škol v Česku? Posloucháte Dvacet minut Radiožurnálu. Odpovídá místopředseda České konference rektorů Václav Havlíček. Tak zopakují, že tedy Akreditační komise toto nalezla u soukromých vysokých škol, ale řekněme si celkový stav úrovně vysokých škol v Česku.

Václav HAVLÍČEK, místopředseda České konference rektorů pro záležitosti ekonomické a sociální, rektor ČVUT

Já si myslím, že celkový stav úrovně vysokých škol v Česku není špatný. Ty nejlepší školy jsou plně srovnatelné s kvalitními školami ve vyspělých zemích světa. Nejlepe si v tom evropském nebo světovém hodnocení vede Univerzita Karlova a ani my na tom nejsme špatně, protože z 8 tisíc hodnocených univerzit jsme za poslední 3 roky postoupili v žebříčku technických univerzit z 225 na 121 místo na světě, což je velmi dobrý výsledek, i když radši bychom byli v první stovce.

Štěpánka ČECHOVÁ, moderátorka

Tedy tu zhoršenou kvalitu vysokého školství, o které se hovoří, představují především soukromé školy?

Václav HAVLÍČEK, místopředseda České konference rektorů pro záležitosti ekonomické a sociální, rektor ČVUT

To bych rozhodně neřekl, protože i mezi soukromými školami jsou školy velmi kvalitní. Zrovna škola, na které jsme dnes měli konferenci rektorů, CEVRO Institut v Jungmannově ulici, patří mezi kvalitní školy. Je třeba si uvědomit, že těch soukromých vysokých škol je 2 krát tolik než škol veřejných. Je jich přes 40 a tím pádem ze 3 případů nelze dělat nějaké závěry. Je ovšem pravda, že ani u jedné veřejné vysoké školy Akreditační komise nezjistila takové závady, které by vedly k zrušení akreditace. Samozřejmě s pominutím naprosté anomálie právnické fakulty v Plzni. Václav HAVLÍČEK; místopředseda České konference rektorů pro záležitosti ekonomické a sociální; rektor ČVUT

Štěpánka ČECHOVÁ, moderátorka

Řešili jste dnes s panem ministrem i to, jak zajistit lepší kvalitu těch, řekněme, označených za chybné v té akreditační komisi, anebo i dalších vysokých škol, které by mohly se dostat pod tu hranici kvality?

Václav HAVLÍČEK, místopředseda České konference rektorů pro záležitosti ekonomické a sociální, rektor ČVUT

Tak s panem ministrem jsme konkrétní záležitosti týkající se kvality neřešili. Shodli jsme se s ním v tom, že kvalita má být na prvním místě a že kvantitativní rozvoj vysokých škol je v podstatě ukončen, protože dneska už téměř 60 procent populace vstupuje na vysoké školy. My jsme v našem usnesení přijali větu, že jsme se znovu intenzivně zabývali hodnocením kvality vysokých škol a že téma mezinárodní srovnatelnosti náročných standardů je stěžejním obsahem činnosti České konference rektorů. Pan ministr toto stanovisko uvítal, či-li ze 4 bodů, které jsme s ním řešili, ve 2 bodech jsme se plně shodli, ve dvou bodech samozřejmě máme vážné výhrady, a to teda otázkách financování a v otázkách interpretace státních maturit.

Štěpánka ČECHOVÁ, moderátorka

S tím co dokáží vysoké školy udělat s úrovní svých studentů, jistě úzce souvisí i to, v jaké kvalitě student už přijde připraven ze školy střední a s tím také souvisí otázka státních maturit. Řekněte, ovlivní nějak maturity přijímací řízení na vysokých školách?

Václav HAVLÍČEK, místopředseda České konference rektorů pro záležitosti ekonomické a sociální, rektor ČVUT

Já jsem přesvědčen, že ano. Obecně jsem příznivcem státní maturity, ale jako představitel technické vysoké školy, tak pouze v případě, že bude obsahovat matematiku. Bez matematiky jsou pro nás výsledky státní maturity prakticky bezcenné. Nejde totiž jenom o to testování skutečných znalostí, ale o signál vůči studentům středních škol, že to co je obsahem maturity, představuje důležitou součást vzdělávání a že je třeba se na to soustředit více než třeba na tělesnou, či výtvarnou výchovu, i když samozřejmě sám jsem příznivcem sportu a považuju ho za nezbytnou součást vzdělávání, ale pro studium na vysoké škole přece jenom ta matematika a jazykové znalosti včetně češtiny jsou důležitější.

Štěpánka ČECHOVÁ, moderátorka

A teď si řekněme opět konkrétně na příkladu ČVUT. Když tedy student bude mít složenou státní maturitu, tu těžší formu obsahující matematiku, bude mu to moci nahradit přijímací řízení na ČVUT?

Václav HAVLÍČEK, místopředseda České konference rektorů pro záležitosti ekonomické a sociální, rektor ČVUT

Já se domnívám, že na většině fakult ano, ale ne v roce 2011, protože v tomto roce nemáme dostatečnou záruku a prověřenost toho, že ty výsledky jsou plně srovnatelné. V budoucnu ovšem třeba i na Fakultě architektury samotná státní matematika nebude, státní maturita s matematikou nebude stačit pro přijetí bez přijímací zkoušky.

Štěpánka ČECHOVÁ, moderátorka

Tam je potřeba ještě talent.

Václav HAVLÍČEK, místopředseda České konference rektorů pro záležitosti ekonomické a sociální, rektor ČVUT

Protože tam je potřeba ještě talent a navíc množství uchazečů, velmi kvalitních, přesahuje kapacitní možnosti školy.

Štěpánka ČECHOVÁ, moderátorka

Způsobilo vám teď to rychlé zavedení státní maturity nějaké komplikace?

Václav HAVLÍČEK, místopředseda České konference rektorů pro záležitosti ekonomické a sociální, rektor ČVUT

To rychlé zavedení nám určité komplikace způsobilo především s termínovaného hlediska, protože termín státních maturit byl stanoven tak, že v řadě škol koliduje s termínem přijímacího řízení. My se samozřejmě musíme přizpůsobit

té státní maturitě, takže přijímací řízení budeme nuceni posunout, ale do dnes nám nikdo neřekl, kdy vlastně student dostane maturitní vysvědčení, kdy bude ta státní maturita vyhodnocena a my podle zákona nemůžeme na vysokou školu přijmout někoho, kdo nemá vysvědčení o maturitní zkoušce.

Štěpánka ČECHOVÁ, moderátorka

Co s tím budete dělat?

Václav HAVLÍČEK, místopředseda České konference rektorů pro záležitosti ekonomické a sociální, rektor ČVUT

No, musíme se s tím nějak vyrovnat, ale kdyby to vysvědčení měli dostat až někdy ke konci prázdnin, tak hrozí nebezpečí, že vlastně naše přijímací řízení bude zasahovat už do doby, kdy vlastně už by studenti měli sedět v lavicích a učit se.

Štěpánka ČECHOVÁ, moderátorka

Veřejné vysoké školy se cítí ohroženy kvůli stavu Programu informačních zdrojů ve své základní funkci, a to funkci vědeckých institucí. Jaká je budoucnost programu INFOZ? Posloucháte dál Dvacet minut Radiožurnálu. Odpovídá místopředseda České konference rektorů pro záležitosti ekonomické a sociální, profesor Václav Havlíček.

Václav HAVLÍČEK, místopředseda České konference rektorů pro záležitosti ekonomické a sociální, rektor ČVUT

Nejprve co je to Program INFOZ. Program INFOZ je celostátní program podporovaný finančně ministerstvem školství, ale jednotlivé instituce, a to jsou nejenom vysoké školy, ale i ústavy Akademie věd a další výzkumná pracoviště. Do něj přispívají také nemalými částkami. Moderní věda se nedá dělat někde v jeskyni izolovaně od světa s výjimkou jeskyňářů samozřejmě, ale i oni potřebují mít kontakt s vědeckým světem, přístup k informačním zdrojům proto, aby neobjevovali již dávno objevené na jedné straně a na druhé straně i proto, aby mohli být kvalifikovaně hodnoceni, protože při důležitým výstupem vědecké práce jsou články v renomovaných časopisech, ale jsou to především takové články, na které jsou i ohlasy, protože napsat článek, který nikdo nečte, to je, to jsou vyhozené peníze samozřejmě.

Štěpánka ČECHOVÁ, moderátorka

Takže INFOZ znamená jednak přístup vědců k informacím a také přístup světa k těm informacím, které poskytuje ten vědec.

Václav HAVLÍČEK, místopředseda České konference rektorů pro záležitosti ekonomické a sociální, rektor ČVUT

Ano a přístup administrativních orgánů řídících financování vědy k údajům o tom, jak moc ty naše výsledky jsou žádané.

Štěpánka ČECHOVÁ, moderátorka

A teď v čem je problém s INFOZem? Vy se bojíte, že nebudou po příštím roce na něj peníze?

Václav HAVLÍČEK, místopředseda České konference rektorů pro záležitosti ekonomické a sociální, rektor ČVUT

No, v roce 2011 ještě budou ...

Štěpánka ČECHOVÁ, moderátorka

Dotud je zajištěn.

Václav HAVLÍČEK, místopředseda České konference rektorů pro záležitosti ekonomické a sociální, rektor ČVUT

V roce 2012 ministerstvo nepředpokládalo pokračování tohoto programu, což by vedlo k tomu, že bychom si museli ty informační zdroje kupovat sami. Asi těžko bychom mohli vytvořit nějaké konzorcium, které si to bude nakupovat hromadně, protože se jedná o velké peníze. To jsou peníze v desítkách milionů. Za informace jsou dneska na světě velmi cenným zbožím a hrozilo by, že zejména menší školy prostě si nebudou moct dovolit přístup k těm zdrojům, protože ty informační zdroje jsou v podstatě na světě monopolizovány a když to nakupujeme pro celou Českou republiku prostřednictvím programu INFOZ, tak samozřejmě dostáváme množstevní slevy a ten nákup je levnější. Když si to bude každá škola kupovat sama, tak výsledný efekt pro Českou republiku bude, že to bude stát víc a některé školy na to vůbec nedosáhnou a tím jejich kvalita vědecké práce se ještě zhorší.

Štěpánka ČECHOVÁ, moderátorka

Tak je asi logické, že pokud vědec nemá nejčerstvější informace ke své práci, nutně musí začít zaostávat, protože třeba zkoumá něco, co už někdo vyzkoumal. Co na to pan ministr, se kterým neustále jste v kontaktu?

Václav HAVLÍČEK, místopředseda České konference rektorů pro záležitosti ekonomické a sociální, rektor ČVUT

Tak Česká konference rektorů zaslala panu ministrovi písemné stanovisko o tom, že žádáme, aby program INFOZ pokračoval nebo byl vypsán jiný program odpovídající úrovni. To stanovisko jsme poslali asi před 14 dny. Zatím jsme ještě nedostali na to odpověď a protože jsme dneska řešili aktuálnější záležitosti, tak na to nepřišla řeč. Nicméně není to záležitost, kterou bychom mohli odkládat až na konec příštího roku, protože ty prostředky, pokud ten program bude pokračovat, se musí najít ve státním rozpočtu a ten se začíná připravovat už někdy v březnu nebo v dubnu příštího roku pro ten rok následující.

Štěpánka ČECHOVÁ, moderátorka

Kolik peněz by to znamenalo pro ministerstvo do toho INFOZu nalít pro to další financování? Máte představu?

Václav HAVLÍČEK, místopředseda České konference rektorů pro záležitosti ekonomické a sociální, rektor ČVUT

Já to přesné číslo neznám, ale jsou to desítky milionů.

Štěpánka ČECHOVÁ, moderátorka

Takže by to podle vás měl nebo neměl být pro ně problém v tom rozpočtu, jaký mají vysoké školy?

Václav HAVLÍČEK, místopředseda České konference rektorů pro záležitosti ekonomické a sociální, rektor ČVUT

No, pokud by měl zůstat ten rozpočet na úrovni roku 2011 i v roce 2012, tak by to byl velký problém i pro ministerstvo školství, i pro vysoké školy.

Štěpánka ČECHOVÁ, moderátorka

Nebo-li ten program je v tuto chvíli reálně ohrožen, jeho další pokračování.

Václav HAVLÍČEK, místopředseda České konference rektorů pro záležitosti ekonomické a sociální, rektor ČVUT

Ano, ten program je reálně ohrožen.

Štěpánka ČECHOVÁ, moderátorka

Říká místopředseda České konference rektorů a rektor ČVUT, profesor Václav Havlíček, který byl hostem Dvaceti minut Radiožurnálu. Díky za váš čas. Na slyšenou.

Václav HAVLÍČEK, místopředseda České konference rektorů pro záležitosti ekonomické a sociální, rektor ČVUT

Děkuji a na shledanou. Na slyšenou posluchači.

Štěpánka ČECHOVÁ, moderátorka

Za okamžik už vám nabídneme další aktuální zprávy. Od mikrofonu se loučí Štěpánka Čechová.